

Z a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 48. Zettortdeenâ 27tâ November 1841.

Pawehli tam Kungam fawu zettu un zerre us winnu, tad winsch gan darrihs. (Dahw. ds. 37, 5.)

Preeksch kahdeem gaddeem Bahzseimmê Brok-stetes fahdschâ — kahdâ walsti ne mahku teift — gohdigs semneeks ar wahrdu Miller, dsihwoja ar fawas mihtas seewinas pirmejdôs gaddôs gan pilnigâ labbklahschanâ. Bet daschas nelaimes, kas teem usgahje, pamasinaja winnu krahjumu un negants karsch tohs eegahje parraddôs: Pehz pahrgahjuschahm karra-breesmahm tohs peemeleja jo leelakas behdas. Ugguns-grehkus teem aprihje wehl to paschu no karra-laupischanas atlikfuschu nabbadsibu lihds beidsamai grabbaschai. Tee nu bij tif nabbagi, ka wairs ne spehje jaunâs mahjas usbuhweht, un zits nekahds padohms teem ne palikke, kâ schis, prohti: tee to deggumawectu kahdam turrigam namma tehwan pahrdewe, kas winnu parradus ismafsaht usnehmahs. Ar kumjahm un behdahm kaudamees, tee atstahje fawu dsinteni un nogahje us sweschu draudsi, fur tee wezzu eebuhweschu buhdinu kahda fahdscha gallâ usnehme.

Tê nu wiini dsihwoja tai leelakâ nabbadsibâ. Gan strahdaja zil spehdami, bet abbi diwi bij jaw wezzi un spehks teem truhke. Un zil gan pelnisi, kad spehka wairs newaid? Tâ tas bija ir ar scheem gohdigeem lautimeem. Deedeleht tee kaunejahs un labbak to leelako truhkumu zee-te, kas daschubahn bija tâ breefnigs, ka winneem buhtu baddâ bijis jamirft, kad kahdi turrigi fahdschas eedsihwotaji teem ne buhtu schad' un tad no labbas firds ko peemettuschu.

Bija jauks swehtdeenâs rihts, un pattlabban us basnizu faswannija, kad behdigs sirmgalwis sawâ masâ, melnâ, duhmainâ istabinâ ar affarahm azzis us elkones usmettees zaur lohgu ahra skattijahs. Schoreis tam firdi ruhpes deht us-

turra pahrlieku schnaudse; jo nefad wehl ne bija tahda nohte bijuse, kâ nu. Winsch redseja kohschi apgehrbtus wihrus un seewas no faiminu fahdscheem, winnu buhdinai garram us basnizu eihoht. Schohs usluhkojoht winsch atgahdajahs zittkahrtigu laifu, kad ir winsch schahdu laini bija baudijis. Taggad winsch un wiina seewa wairs ne warreja basnizâ eet, jo tee weendôs kankards bij noplifuschu.

Wiina 65 gaddus wezza mahmulite sehdeja pa tam starpam pee gultas kaktinâ, preekschautu preeksch azzim turredama un gauschi raudaja par fawu nelaimi, sewischki arri tadeht, ka wiina swehtâs deenâs ne warreja lihds ar zitteem us Deewa-namimu no-eet; lihds ar zitteem beedribâ to Kungu slaweht, tam Kungam fawas behdas fuhdscht. Sirmgalwis wehl arween skattijahs ar noskummuschu waigu zaur lohgu; azzis drihs us debbekim pazeldams, drihs atkal us semmi nolaisdams, no kurrâhm affaras aumatam pahrt waigeem rittinajahs. Winsch nu panehme kahdu wezzu dseefinu gramatu, tanni schkirstija un mekleja swehtu dseefinu par Deewa schehligu gahdaschanu, ko winsch atgahdajahs kaschkad basnizâ dseedajis, kurrâ stahw rakstihst, ka Deews tohs putnus appaksch debbes ar tehwa firdi baggatigi apgahda. Tai gramatâ tâ lap-podams, winsch redseja kahdu jaunu brangi apgehrbtu jaunekli pee winnu buhdinas peenahkam un eefahus lohgam pee furra wezzais sehdeja us wellenu-benkischa appaksch kupa behrja pawehni apsehshotees, laikam gribbedams atpustees. Utsprahdsjeja sawu zella johmu wâlâ, isnehme kahdus papihrus, tohs pahrlaffijis, salikke atkal wiffus kohpâ un eebahje sohniâ atpakkat. Ne ilgi pehz tam jauneklis atkal uszehlahs un staigaja sawu zettu tablat.

Tuhdat pa brihtinam wezzitis isgahje ahra iswehfnatees un pee usluhkoschanas jaukas was-

faras dabbas sawu nofkummischi prahntu meeri-
naht. No newihschus winsch nahze pee tahs
weetas, kur fweeschineeks bij fehdejis. Zè tam
spihdeja kas balts pretti. Peggahjis klahnt atrad-
de baltu fatihntu papihriti. — Bet kà winsch ap-
stulbe to wakkà attinnis, kad tam diwi dukfati —
dselteni kà wassis — azzis spihguloja! —
„Mahte! mahte! isnahz abrà!“ wezzitis pree-
zigs sawu seewinu tà sauze. Un kad schi bij is-
nahkuse, winsch tai tohs rahdidams fazzija:
„Luhf, ko tas reiseneeks schè irr pamettis! Woi
tu tohs pasihsti!“

„Lautini mihli!“ wezzene eesauzahs. — „Reds,
pappin! Deews muhs naw atstahjis. Kad tahs
behdas jo leelas, tad winsch palihds. Man jo
gauschi gribbahs ehst — pappin — es tew tif
neneeka ne fazziju, un tewim arridsan gribbahs,
es jaw sinnu. Tad apluhko jelle tarus swahr-
kus tikkai! Zè tàpatt paldees Deewinam irr
wairak, neds mums abbeem waijaga preefsch
jauna apgehrba un tad mehs warram atkal bas-
nizà eet. Deewinsch reds muhs behdas —
winsch palihds!“ — „Zeesa gan!“ atbildeja
wezzitis. „Deews palihds, bet ne wiss ar scho
naudu. Es jaw tew teizu, ka ta tam reisenee-
kam peederr; winsch wehl tèpat buhs ne tah-
ku.“ — „Al Deews! Warr buht ka winnam tà
ne mas tà waijadfiga naw? winsch laikam mas
par to ko ranga? zittadi winsch buhtu labbaki ap-
glabbajees!“ — „Tà gan irr!“ atbildeja wezzi-
tis; bet ne ilgi apdohmajees winsch wallodu us-
nehme atkal tà: „Mihla mahte! ta nauda taf
tam reiseneekam peederr. Lai buhtu! ka win-
nam tahs arri ne mas ne waijadsetu; ka winsch
ne buht ne sinnatu, kur to pasaudejis; Deews
tomehr sinn. Jelle waldees! un ne laujees no
scheem selta gabbaleem tà apmahnitees!“ Wez-
zite tam wehlreis wissu lifke preefschà, kahdà bes-
galla leelà nohtè tee taggad effoht. Un tè irr
wihrs jaw sahke sawà prahntà schaubitees; ne
sinnaja wairb ko eefahkt: woi pasurreht jeh ne.
Schi fahrdinaschana bija leela; tuhlfstoschi zitti
ne buhtu eespehjuschi tai pretti stihmetees. Za-
tschu schis gohdigs wezzitis drihs atkal apdohma-
jees fazzija: „Ne, ne, mihla seewin! Skat-

tees tif, kà brangi wissa labbiba stahw: tè pa-
schà preefschà teesneescha kweeschi, schè muischas
kunga meeschi un tur leija zeeniga mahzitaja ru-
bsi, wahrpas pilnas — nolihfuschas; teescham
winni weeni tif dauds ne istehrehs, laikam tee ir
mums ko peemettihs. Muddens arr naw wairb
tahntu, un lappahm birstoht mehs warram lihds
nobirt eefsch kappà. Un wehisch pubsch tad
pah muhsu kappu pahri. Buhb mums tad —
tà sakfoht — kappamallà jaw stahwoscheem sa-
wu skaidru firbs apsinnafehnanu wehl apgahnit?
Manni pahnnem schauschalas! Seewin, man
paleek wissai bail tà dohmajoht. Nohst! nohst!
ar scho selte! Mannim irr tà: itt kà kad es
buhtu jaw mirris; itt kà kad es preefsch ta pa-
faules-fohga jaw stahwetu un winsch us mannis
fazzitu: Sirnus mattus tu biji ar gohdu fahfih-
wojis, un nu beidsamas deenas tu essi deht pahri
selta-gabbaleem taru baltu galwu tà negohdigi
fehst lizzis. Raunees jell!“

Schi runna wezzenei gahje zaur firbi, ka win-
na isbihdusees eesauzehs: „Kungs Jesus! lab-
bak mehs baddà mirstam, ne kà to darrijuschi.
Tawa taisniba wihrin; tawi wahrbi irr ta sweh-
ta garra wahrbi! Ir mannim paleek taggad
bail un bail; es trihzu un drebbu, itt kà kad es
buhtu jaw ko sagguse. Es atneffischi tew wih-
rin taru speeki un tad tezzi luhdsams ko taras
wezzas kahjinas speh! — Al Deewin, faut tu
to fweeschineeku tif panahktu!“ — Drebbedama
steidsahs wezzene us istabu, un drebbedams stai-
gaja atkal pa tam wezzitis schurpu turpu dihscha-
dams un leelu zelte nemeerigs usluhfodams, par
kurreu fweeschineeks bij aisdahjis prohjam.

Wezzite tschakti steigdamees atnahze drihs at-
pakkal un wihram speeki pasneegdama fazzija:
„Schè, pappin mihlais! un nu steidses schigli
kà warredams! Tu tàpatt sinni ka leel-zelsch
scheit ar leelu lihkmun eet, tadehl eij labbak scho
teffu tè teescham zaur birsi zauri; kasinn woi tu
winnu tad tur leija ne panahkt? — Steidses!
steidses! wihrin mihlais! Al Deewin! faut tif
wehl panahkams buhtu!“

Schohs beidsamus wahrduw winna sauze wez-
zitim pakkal, kad winsch jaw labbu gabbalu us

preekschu bij pagahjis, un salihjis wiffâ spehâ skubbinajahs prohjam, sweschineeku panahft. Bet kad tai islikfahs, kâ winsch pa lehnu eijoht, winna tezzeja tam pakkal. To panahfufe fakampe pee rohkas un fazzija: „Es esinu tatschu stipraka ne kâ tu. Es tew peepalihdseschu, turrees tik pee mannis zeeti flaht.“

Tâ mettahs nu abbi wezzischi elsdami un weens pee ohtra peekehruschees ar gan tschaklakeem sohleem, ne kâ papreeksch. Kad tu lassitais, tohs tâ eijoht buhtu redsejis; winnu listu pasinnis un winnu dohmas, dehl kurrachm tee tâ steigtin steidsahs sinnajis; pateesi tu buhtu affaras apflauzjis un Deewam pateizibu fazzjis, kas teem zilwekeem tahdu spehku dohd, eeksch labbeem darbeem lihds gallam pastahweht, kâ nej bads tohs pahrrunnahft, nej selta spohschums apstulboht paspehjis.

Wezzischi nu skubbinajahs zaur birsi zauri tikf us leel-zellu. Schè nahfuschi tee redseja ar leelu preeku, ka tee reiseneekam bij preekschâ kluiischi un kâ winsch teem tik nu klahtojahs, kad schee jaw zik tik bij atpuhtuschees. „Mihlais kungs!“ fazzija gohdigs wezzitis us jaunekli; „schè irr juhfu nauda, kas jums us ta wellenu-benkischa tur fahdscha-gallâ pee tahs beidsamas pirtinas fehsehohft irr iskrittufe!“

Jauneklis skattijahs labbu brihdi isbrihnojees abbeem azzis; tad atkal winnu noplifufschu apgehrbu usluhfoja un pehdigi firdi kustinahfts fazzija: „ka mannim rahdahs juhs dsihwojeet nabbadfiba?“ — „Leelâ nabbadfiba, mihlais kungs!“ wezzitis atbildeja. „Bet mehs gribbam tomehr gohdigi palift: „teize wezzene galwu palobzidama, — tē irr juhfu nauda mihlais kungs! Memmeel!“

Jauneklis bij ismissis, un ne sinnaja kâ buhtu labbak: woi to naudu peenemt jeb ne. Rahdu brihtinu ar tahdahm dohmahm publejees, winsch gallâ to taf panehme fazzidams: „Es winnu gan panemschu atpakkal, tadehl ka es taggad ne warru sinnaht, arrig man winnas tur, kurpu es eemu uohrtigi ne wajjadsehs? To-

mehr es jums kahdu bischki dohschu, so es patâ schodeen warru peezeest, un kad atpakkal nahfschu es juhs ne aismirfischu wiff. Ur gohdu nabbagam buht, jaw naw nekahds kauns. Es jums arri fazzischi, fur man schee selta gabbali warretu eewajadsetees. Es eemu farvus wezzakus apmekleht, no kurreem es preeksch kahdeem 12 gaddeem kâ jauns ismahzihfts ammata-sellis schkihrohs un us sweschu semmi nogahju. Kamehr II gaddeem ne esinu no teem nekahdu sinnu dabbujis un arri ne sinnu kâ winneem taggad klahjahs, woi mas wehl dsihwi irr.“

Tē passattijahs wezzais itt dohmigs sawai seewinai azzis un pakluffu fazzija: „Woi tu dsirbi, mahte, woi es ne teizu, kâ tam sweschineekam tahs naudas warretu eewajadsetees? — Bet, mihlais kungs, ka tas nahkash, ka juhs eeksch tik ilga laika no saweem wezzakeem nekahdu sinnu ne effat dabbujuschi?“

Jauneklis atbildeja: „Pehz tam kad es no saweem wezzakeem biju schkihrees, es nogahju us Amburg pilfatu un wesselu gaddu turpatt pee weena meistersa fastrahdaju. Likkohs tē peerunnatees us kahdu kuggi eet un pahr juhru parwisfam us zittu pasaules mallu no-eet farwu laimi mekleht. Tahlas juhdses gan nu biju no saweem wezzakeem, tomehr to ne raudfidams pahri reises klui rakstjis us tehwischku; bet Deewam schehl par wolti! Us abbahm grahmatahm nekahdu atbildi ne dabbuju. Laikam manni wezzaki tahs grahmatas mas dabbuja jeb bija jaw mirruschi. Tais beidsamds gaddos sawas leereschanas es apmettohs eeksch Amerikas semmes, sewischi Australum-Indias walsti; fur manni tas debbes tehws ar laizigahm mantahm baggatigi sweh-tija. Jaw irr feschas neddelas, ka us Amburgu atpakkal pahrnahzu. — Ta meistersa meita, pee kâ es zittkahrt to gaddu par selli fastrahdaju, irr pa teem gaddeem stalta isaugufe. Mehs farredsejufchees eemihlejamees. Winnas tehws manni jaw no pirmejeem laikeem skaidri passidams muhsu prezzibu ne leedse. Effam jaw faderrinati un pehz diwi mehnescheem buhfin arriban laulati. Nu mannim pee mannas laizigas

laines nefas wairak ne truhst, kà, kad es tik sinnatu, kà manneem mihteem wezzakeem eet. Tik tadeht ween esnu us zelu bewees: winnus usmekleht un farwu mihlu dsinteni wehlreis redseht un apfweizinaht. — Kaut Deews jelle dohtu, kà es farvus wezzakus wehl dsihwus at-rastu un tee ar meeru buhtu manniun nahst lihds un wezzas deenas meerigi ar mannis bauidht, fo Deews manniun swehtijis!

Ir muhsu wezzischeem bija weens weenigs dehts, kas arri preeksch 12 gaddeem pehz aminata likumeem us sweschu semmi bij nogahjis. Sweschineekam farwu likeni tà stahstohht, bija wezzischi fawa dehta eegahdajuschees, no ka tee tik labb ne sinnaja: woi wehl starp dsihweem jeb jaw pee mirruscheem meklejans. Tè teem us reis schibbs dohmas prahtà schahwahs, neggi schis pats effoht winnu dehts? Winni tam nu labbi eeskattijahs azzis, un teem tà islikahs, ka winsch tas pats gan effoht; bet ka winni to tuhliht ne pasinni, nahze no tam, ka winsch eeksch teem 12 gaddeem gluschi sweschahds bij palizzis. Jauneklis farvus wezzakus tiklabb ne pasinne; leelas behdas un nabbadsiba tohs bij itt zittabus pah-wehrtufchas.

Kad wezzitis kahdu brihdi tà dohmadams jauneklin azzis bij skattijees, winsch pakluffu fazzija us fawas seewinas: „Mahte, woi tewim arridsan tà preekschà nahst, kà kad schis jauneklis muhsu dehts buhtu?“ To fazzijis winsch gree-sahs atkal us to sweschineeku un usnehme wallo-du tà: „Ne nemmeet par kaunu mihlais kungs! Zik tahlu tad wehl irr lihds juhsu dsinteni? — Teiz, ka tschetras juhdses wehl effoht no schejeenes lihds Broksteti!“ — Tiklihds kà winsch to wahrdu Brokstete isteize, tè palikke abbi wezzischi usreis lihgsini; jo tà to sahdschu sauze, fur tee papreeksch bij dsihwojschi. Ar isplattitahm rohkahm tee kleebs, tee deije: „Ak Brokstete! Brokstete!“ Muhsu jauneklis tohs wehl ne pa-

sinne un waizaja tà kà isbihdees: „Tu mihlais Deews! kas tad juns notikke? Laikam juns Brokstetè irr kas pasihstams? Mannu tehwu fauz Miller.“

Taggad muhsu mihli wezzischi tam nu abbi diwi ap faklu kritte un kleebsje no preekeem ais-grahbti: „Ak Willi! ak mans dehts! mans mih-lais Willi!“ Wairak tee ne warreja runnaht. Wahrdi truhke. Nu tik fajutte jauneklis, ka winsch no farweem pascheem wezzakeem bij ap-kampst. No preekeem pahraemts ir winsch ne spehje wairak fazzijt, kà tik schohs wahrdu: „Mans tehws! manna mihla mahte!“ Met-tahs tad us zelkeem, pazehle farwas azzis us debbekim un rohkas fanehmis teize ar drebboschu balsi: „Tu augstais Deews! Brihnischkligas leelas leetas tu effi pee mannis darrijis! Lawb wahrds lai irr flawehts muhschigi!“ Weidsoht wezzitis wehl fazzija ar affarahmazzis: „Mahte mihla! nu irr wissahm muhsu grahtibahm ween-reij gals! Krittifim zeltos! Mehhs jaw effam paradihse un redsam farwu dehtu atkal! Sarwu dehtu fo es schinni pasaulè wairs ne zerreju redseht. Mahte! Willi! teizeet, flawejeet! Man-nim irr tà, itt kà kad mehhs buhtum paradihse.“ — „Mehhs effam paradihse“ — fazzija dehts — teescham mehhs effam! — kas deewabihjigi un taifni dsihwo, tahdu dwehseles jaw scheitan pa-radihses preekus bauda.“ Jo: „Tas kungs pasihst to firds-skaidru deenas — un uslubko to taifnu, jo tahdam wihram pehdigi labbi klahsees.“ (Dahw. ds. 37, 18. 37.)

P. S.

Sluddinaschana.

Wissi tee, kam patiktu Wensawas uhdens-submal-las, kurras arrendes-gabdi par Zahneem 1842 beidsahs, us arrendi nemt, teek luhgti, 8tà Dezember f. g. ar sawahm sohlsichanahm pee Wensawas muhschas-waldischanas peteikteek.

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas gubernumentu augstas waldischanas puffes: Waldischanas-rahts A. Weitler.
No. 410.